

ZALESŇOVACÍ AKTIVITY MYSLIVECKÝCH SDRUŽENÍ A ÚZEMNÍ SYSTÉMY EKOLOGICKÉ STABILITY

Prof. Ing. Jaroslav SIMON, CSc.

*LDF MZLU v Brně, Zemědělská 3, 613 00 Brno
simon@mendelu.cz*

Mezi výrazné, i když logicky ne stěžejní, myslivecké aktivity vždy patřilo i vnášení keřové a stromové vegetace do krajiny. V poslední době, zřejmě v souvislosti s vyostřením kontroverzních vztahů mezi ochranáři a myslivci, bývají zmíněné zalesňovací aktivity často myslivci prezentovány jako cílené, zaměřené ve prospěch vytváření územních systémů ekologické stability. V souvislosti s tímto tvrzením je patrně účelné se o této problematice alespoň rámcově zmínit.

1. CHARAKTERISTIKA MYSLIVECKÝCH ZALESŇENÍ

Na myslivecká zalesnění je potřeba pohlížet ze dvou aspektů:

- prostorové rozmístění
- vlastní charakter zalesnění

1.1 Prostorové rozmístění

V rámci mysliveckých zalesňovacích aktivit v posledním období lze rozlišit dvě časové etapy. Jednak období druhé poloviny minulého století, kdy v souvislosti s integrací pozemkové držby na stát bylo možné zalesňovat ve více méně libovolných segmentech krajiny. A období posledních deseti až dvaceti let, kdy zalesnění již muselo být vázáno na souhlas vlastníka pozemku. Obě etapy, i když se z hlediska prostorového rozmístění zalesnění výrazně liší, mají společný rys, cíl zvýšení trofické a zejména topické úrovně, prostředí zvěře, tedy pouze jedné složky ekosystému. Vazba na navržené územní systémy ekologické stability je mimořádně volná (vazba na územně plánovací dokumentaci není žádná). Nelze však upřít význam zalesnění na zvýšení diferenciace území často homogenní zemědělské krajiny. Stejně tak i význam výsadby pro zvýšení biodiverzity.

1.2 Charakter zalesnění

Charakter zalesnění, hodnoceno z pozice dřevinné skladby, textury, struktury a dalších aspektů, se v průběhu zmíněného období v podstatě neměnil a byl vždy závislý jednak na necíleném faktoru – co bylo k zalesnění k dispozici, jednak na cíleném aspektu – zalesnění co nejvíce vyhovující dominantnímu druhu zvěře. Je zřejmé, že vzniklé porosty se často výrazně liší od porostů s dřevinnou skladbou blízkou přirozené. Nejextrémnějším případem této odlišnosti je přítomnost bioskupin a pásů, smrku v porostech prvního a druhého lesního vegetačního stupně. Obecně lze říci, že smrk je při výsadbách často preferován, stejně tak jako planě rostoucí ovocné dřeviny (pozitivní prvek) a dřeviny preferované při okusu a ohryzu (některé druhy vrb atd.). Problém možné volby nevhodné druhové skladby při zalesnění je řešen od r. 2004 povinností volby dřevinné skladby v závislosti na přírodním členění na úrovni vládních nařízení. Obecným rysem výsadeb staršího data je absence uplatňování odpovídající fyto techniky, uplatňování pěstební programu. Takovéto porosty je pak možno hodnotit jako pěstebně zanedbané, jejichž perspektiva dosažení cílové představy lesa ve stádiu dospělosti je pochybná.

2. Zvěř ve vytvářených prvcích územních systémů ekologické stability

Části dřevinné vegetace (pupeny, prýty, kůra atd.) patří k běžné součásti potravy býložravé zvěře ať již se jedná o konzumenty koncentrované potravy, konzumenty trav či přechodové typy (podle HOFMANN (1978)). Jednotlivé druhy zvěře preferují různé druhy dřevin (Tab. č. 1) a konzumují jejich části s různou intenzitou. Lze však říci, že z dřevin přirozené druhové skladby, které by při vytváření prvků územních systémů ekologické stability měla být vyžadována, jsou v různé intenzitě konzumovány v zásadě všechny. S ohledem na uvedené, ale i další aspekty, lze konstatovat, že zvěř je v počátečním období růstu (nejméně do úrovně zapojených mlazin) v zásadě nepřítelem dosažení cílového stavu. Uvedené je logické i s ohledem zejména na fakt, že účinná ochrana sazenic je z technického, ale i ekonomického pohledu, zejména u prvků liniového charakteru, problematická.

Tab. 1: Preference okusu jednotlivých druhů dřevin vybranými druhy zvěře (UECKERMANN (1986), BÄUMLER (1986), FINĐO, PETRÁŠ (2007))

	Zajíc polní (<i>Lepus europaeus</i>)	Srnc obecný (<i>Capreolus capreolus</i>)	Jelen evropský (<i>Cervus elaphus</i>)
Druh dřeviny	Preference		
Smrk obecný	+	++	+++
Jedle bělokorá	++	+++	++
Borovice lesní	-	++	+++
Modřín opadavý	+	+	++
Dub letní	+	+++	++
Dub zimní	+	+++	++
Buk lesní	++	++	+++
Habr obecný	-	+	++
Javor mleč	++	+++	++
Javor klen	++	+++	++
Bříza bělokorá	+	-	-
Olše	-	-	+
Lípy	-	++	+
Jeřáby	-	-	+
Vrby	++	+	+
Topoly	+	+++	+++
Jasan ztepilý	-	-	++
Podíl dřevin v potravě	6 %	55 %	78 %
Ostatní typy poškození dřevin	ohryz	ohryz, vytloukání	ohryz, loupání, vytloukání

3. ZÁVĚR

Zhodnotíme-li výsadby lesních dřevin realizované v rámci myslivecké praxe, můžeme říci, že jejich přínos pro budování územních systémů ekologické stability je v drtivé většině případů velmi malý. Výsadby však, pokud je volena vhodná dřevinná skladba, mají nepochybně pomocný, doplňkový charakter a zcela jistě mohou přispět ke zvýšení rozrůzněnosti, diferenciaci krajiny. Zvěř sama je při vytváření prvků územních systémů ekologické stability jednoznačně negativním prvkem.

CITOVANÁ A POUŽITÁ LITERATURA

BÄUMLER, W., 1986: *Lagomorpha – Hasentiere. In. Die Forstschädlinge Europas. Bd 5. s. 124–140. Paul Parey, Hamburg und Berlin.*

FINĎO, S., PETRÁŠ, R., 2007: *Ekologické základy ochrany lesa proti poškodzovaniu zverou. NLC – LVÚ Zvolen. 186 s. ISBN 978-80-8093-0349.*

UECKERMANN, E., 1986: *Ungulaten – Huftiere. In. Die Forstschädlinge Europas. Bd 5. s. 141–176. Paul Parey, Hamburg und Berlin.*

HOFMANN, R. R., 1978: *Die Stellung der europäischen Wildwiederkäuer im System der Äsungstypen. Jagt und Hege, Ausbildungsbuch I. St. Galen.*